

Mus'ab ibn 'Umair

Islams förste sändebud

Han var Quraishs blomma – den mest ståtliga och ungdomlige av dem alla! Historiker och biografer beskriver honom som 'Meckas mest tjusige man'. Han föddes och fostrades i rikedom och växte upp i lyx. Det fanns kanske ingen pojke i hela Mecka som var lika bortskämd av sina föräldrar som Mus'ab ibn 'Umair. Denne muntre yngling, uppvuxen med silversked i mun och bortskämd av alla – Meckas damers stora samtalsämne, juvelen i dess förnäma sällskap – är det möjligt att han skulle bli en av trons legender?

Vid Allah, vilken gripande historia är inte berättelsen om Mus'ab ibn 'Umair – eller Mus'ab den gode, som han kallades bland muslimerna! Han var en av dem som formades av islam och fostrades av profeten Muhammad, må Allahs frid och välsignelser vara med honom.

Den unge mannen som hörde kallelsen

Hans historia är en stolthet för hela mänskligheten. En dag hörde de unga vad Meckas folk hade börjat tala om – att Muhammad den uppriktige hade sänts av Allah som förkunnare av ett glatt budskap och som varnare, och att han kallade dem till att dyrka Allah, den ende Guden. Varthelst man vände sig i Mecka talade man om profeten Muhammad och hans religion. Bland de mest uppmärksamma lyssnarna var denne bortskämde yngling. Trots sin ungdom – och trots att han var klubbarnas och sällskapens blomma – utmärktes han av ett påfallande sunt förnuft och stor visdom.

Han hörde att profeten och de som trodde på honom brukade mötas, långt ifrån Quraishs elit och stormän, vid as-Safa, i al-Arqam ibn al-Arqams hus – Dar al-Arqam. Han slösade ingen tid. En natt begav han sig dit, full av längtan och iver. Profeten mötte sina följeslagare där, reciterade Koranen för dem och bad tillsammans med dem till Allah, den Upphöjde. Knappt hade Mus'ab slagit sig ner och låtit Koranens ord – framburna av profeten – strömma in i hans hjärta, förrän detta hjärta var förlorat den natten.

Välbehaget överväldigade honom och fyllde honom med en vild glädje. Men profeten lade sin välsignade hand mot hans bultande hjärta, och ett djupt stillhet sänkte sig. På ett ögonblick föreföll ynglingen som just blivit

muslim ha fått mer visdom än hans år motiverade – och en beslutsamhet som skulle förändra tidens riktning.

Moderns vrede och sonens trohet

Mus'abs mor var Khunas bint Malik, en kvinna som folk fruktade för sin starka vilja och dominerande personlighet. När Mus'ab hade blivit muslim var det ingen på hela jorden han fruktade mer än sin mor. Även om Mecka – med alla sina avgudar, sin adel och sina öknar – skulle pröva honom, var han beredd att stå emot. Men att trotsa sin mor var en annan sak. Han beslutade därför att hålla sin tro hemlig tills Allah ville annorlunda. Han fortsatte att besöka Dar al-Arqam och inhämta kunskap från profeten, nöjd med sin tro och mån om att undvika moderns vrede – hon som inte anade att han hade omfamnat islam.

Mecka höll dock inga hemligheter. Quraishs ögon och öron fanns överallt och bevakade varje fotspår i den heta sanden. En dag såg 'Othman ibn Talha honom gå in i al-Arqams hus och sedan be bönen som Muhammad. Inte länge därefter nådde nyheten Mus'abs mor, och hon häpnade.

Mus'ab stod inför sin mor, folket och Meckas elit som hade samlats runt honom. Han berättade för dem om den obestridliga sanningen och reciterade Koranen – de ord med vilka profeten hade renat hjärtan och fyllt dem med ära, visdom, rättfärdighet och fromhet.

Hans mor försökte slå honom, men handen som var ämnad som ett slag förmådde inte fullfölja sin avsikt inför det kraftfulla ljus som strålade från hans ansikte – ett oskuldfullt majestät som krävde respekt och tyst förtroende. Under trycket av sin moderskärlek skonade hon honom från slag och smärta, trots att hon hade makten att hämnas sina gudar som han hade förkastat. Istället förde hon honom till ett litet rum i huset och stängde in honom där. Hon satte bojor på honom och höll honom fångslad – tills han fick höra nyheten om emigrationen (hijra) som några troende hade gjort till Abessinien. Han tänkte ut en plan och lyckades lura sin mor och sina vakter, och flydde till Abessinien.

I Abessinien stannade han tillsammans med sina kära medemigranter och återvände sedan till Mecka. Därefter emigrerade han en andra gång till Abessinien, i enlighet med profetens rekommendation. Men oavsett om han befann sig i Abessinien eller Mecka, bekräftade hans erfarenheter av tron sig på varje plats och i varje stund.

Lyxen övergiven för Allahs skull

Mus'ab hade blivit övertygad om att hans liv var värt att offra för den Högste Skaparen. En dag kom han till en samling muslimer som satt runt profeten, och knappt hade de sett honom förrän de sänkte sina huvuden och tårar kom till deras ögon. De var vana vid hans utseende före islam – när hans kläder hade liknat trädgårdsblommor, eleganta och välluktande. Nu var han klädd i slitna trasor.

Profeten betraktade honom med tacksamhet och kärlek, och hans läppar log vänligt när han sade: "Jag såg Mus'ab här, och det fanns ingen yngling i hela Mecka som var mer omhändertagen av sina föräldrar. Sedan lämnade han allt det för sin kärlek till Allah och Hans profet!"

Hans mor hade berövat honom all lyx när hon misslyckades med att förmå honom att återvända till hennes religion. Hon vägrade att låta någon som hade förkastat deras gudar äta av hennes mat – inte ens sin egen son. Hennes sista kontakt med honom var när hon försökte fånga honom igen efter hans återkomst från Abessinien. Han svor då att om hon försökte göra det, skulle han döda alla som hjälpte henne. Hon kände till sanningshalten i hans beslutsamhet, och sade honom farväl under tårar.

Avskedsstunden avslöjade en märklig sak: moderns orubbliga bindning till villfarelsen och sonens ännu starkare bindning till tron. När hon sade till honom, medan hon visade ut honom ur huset: "Gå härifrån – jag är inte längre din mor", gick han fram till henne och sade: "O mor, jag råder dig av hjärtats kärlek. Vittna om att det inte finns någon gud utom Allah och att Muhammad är Hans tjänare och sändebud." Hon svarade argt och rasande: "Vid stjärnorna, jag kommer aldrig att anta din religion – det skulle vanära mig och försvaga mitt förstånd!"

Och så lämnade Mus'ab den stora lyxen han hade levt i. Han blev tillfreds med ett hårt liv han aldrig tidigare känt. Han bar de enklaste kläder, åt en dag och gick hungrig nästa. Denna anda – grundad i den starkaste tron och prydd med Allahs ljus – förvandlade honom till en annan människa, en som väckte beundran hos andra storsinnade själar.

Profetens förste sändebud till Medina

I detta skede gav profeten honom det största uppdraget i hans liv: att vara hans sändebud (envoyé) till Medina. Hans uppdrag var att undervisa Ansar – de som hade trott på profeten och svurit sin trohet till honom vid Aqaba

– att kalla andra till islam och förbereda Medina för den stora hijran. Bland profetens följeslagare fanns vid den tiden äldre och mer framstående män, och sådana som stod profeten närmare i släktskap. Men profeten valde Mus'ab den gode, väl medveten om att han anförtrodde honom den viktigaste uppgiften som existerade: islams öde i Medina. Den lysande staden Medina var ämnad att bli hijrans hemvist – en språngbräda för islamiska förkunnare och befriare i framtiden.

Mus'ab var kapabel att bära detta ansvar och detta förtroende som Allah hade gett honom. Han var utrustad med ett lysande förstånd och en ädel karaktär. Han vann Medinabornas hjärtan genom sin fromhet, uppriktighet och ärlighet, och de omfamnade islam i stora skaror. Vid den tidpunkt då profeten sände honom dit hade endast tolv muslimer svurit sin trohet vid Aqaba. Knappt fem månader senare hade de svarat på Allahs och profetens kallelse. Under nästa pilgrimssäsong sände Medinas muslimer en delegation på sjuttio troende – män och kvinnor – för att möta profeten. De kom med sin lärare och profetens sändebud: Mus'ab ibn 'Umair. Mus'ab hade med sitt goda omdöme och sin förträfflighet visat att profeten visste mycket väl hur man väljer sina sändebud och lärare.

Förkunnaren med kloketens gåva

Mus'ab förstod sitt uppdrag väl. Han visste att han var en kallare till islam och en förkunnare av dess religion – en som leder folket till vägledning och den raka vägen. I likhet med profeten han trodde på var han ett budbärare av budskapet. Han bodde hos As'ad ibn Zurara och brukade tillsammans med honom besöka stammar, bostäder och sammankomster, där de reciterade vad de kunde av Allahs bok och ingav folk övertygelsen om att Allah är En.

Han ställdes inför situationer som kunde ha kostat honom livet – situationer som han hanterade med ett aktivt, intelligent och storsinnat förstånd. En dag förkunnade han för folk när han plötsligt såg Usayd ibn Hudayr – ledaren för stammen Abd al-Ashhal i Medina – komma emot honom med en pil riktad mot honom. Han kokade av ilska och fientlighet mot den man som hade kommit för att fördärva hans folks religion, som uppmanade dem att överge sina gudar och talade till dem om en enda Gud som de inte kände till sedan tidigare. Deras gudar var centrum för deras dyrkan – tillgängliga och påtagliga. Vad visste de om Muhammads Gud, som denne sändebud kallade till? Hans ställning var dem okänd, och Hans ansikte osynligt.

När de muslimer som satt runt Mus'ab såg Usayd ibn Hudayr tränga sig fram i sin otyglade ilska, greps de av rädsla. Men Mus'ab den gode stod fast. Usayd ställde sig framför honom och As'ad ibn Zurara och ropade: "Vad för dig hit? Har du kommit för att fördärva vår tro? Gå härifrån om du vill klara dig!"

Och precis som havets lugn och styrka inledde Mus'ab med vackra ord: "Vill du inte sätta dig ner och lyssna? Tycker du om det vi framför, kan du ta emot det. Tycker du inte om det, skonar vi dig från det du ogillar."

Allah är störst! Vilken öppning – vars slut skulle bli lyckosam! Usayd var en klok och klartänkt man. Mus'ab inbjöd honom helt enkelt att lyssna, inget mer. Var han övertygad kunde han acceptera; var han inte övertygad, skulle Mus'ab lämna hans område och hans stam utan att skada eller skadas. Usayd svarade: "Det är rättvist" – lade ner sin båge och satte sig för att lyssna.

Knappt hade Mus'ab hunnit läsa Koranen och förklara profeten Muhammads uppdrag, förrän Usayds samvete började klarna och ljusna, förvandlat av ordens kraft. Han överväldigades av dess skönhet. När Mus'ab tystnade utbrast Usayd ibn Hudayr: "Vilket vackert tal, och vilket sant!" Han frågade sedan hur man träder in i denna religion. Mus'ab sade åt honom att tvätta sig och sina kläder och sedan säga: "Jag vittnar om att det inte finns någon gud utom Allah." Usayd drog sig undan en stund och återvände med vatten som ännu rann i hans hår, och deklarerade: "Jag vittnar om att det inte finns någon gud utom Allah, och att Muhammad är Hans sändebud."

Nyheten spred sig som en löpeld. Sa'd ibn Mu'adh kom och lyssnade på Mus'ab och omfamnade islam. Sedan kom Sa'd ibn 'Ubada. Med deras inträde i islam följde välsignelser. Medinas folk sade till varandra: "Om Usayd ibn Hudayr, Sa'd ibn Mu'adh och Sa'd ibn 'Ubada har omfamnat islam – vad väntar vi på? Gå till Mus'ab och tro! Vid Allah, han kallar oss till sanningen och den raka vägen." Profetens förste sändebud lyckades utan like – en framgång som han förtjänade och för vilken han var väl lämpad.

Martyrdöden vid Uhud

Tiden gick. Dagarna och åren tickade vidare. Profeten och hans följeslagare emigrerade till Medina, och Quraysh – rasande av avund – intensifierade sin ogudaktiga jakt på de gudsfruktiga troende. Slaget vid Badr ägde rum, där Quraysh fick en hård läxa och förlorade sitt starka grepp. Sedan förberedde de sig för hämnd – och slaget vid Uhud var ett

faktum. När muslimerna mobiliserade sig och profeten red dem igenom leden för att utse bärare av fanan, kallade han på Mus'ab den gode – och Mus'ab trädde fram och tog fanan.

De hårda striderna pågick och rasade. Bågskyttarna trotsade profetens order och lämnade sina positioner på berget när de såg månggudadyrkarna retirera som om de förlorade. Denna handling vände muslimernas seger till ett nederlag. Qurashs kavalleri slog till oväntat från bergstoppen, och många muslimer föll för polyteisternas svärd.

När förvirringen och skräcken splittrade muslimernas led koncentrerade polyteisterna sig på att söka döda profeten. Mus'ab såg den hotande fanan. Han lyfte fanan högt och ropade med röst som ett lejons rytande: "Allahu Akbar – Allah är störst!" Han svängde sig åt vänster och höger, slog och besegrade fiender. Allt han ville var att dra fiendens uppmärksamhet till sig för att skydda profeten. Han var som en hel armé i sig själv – han slog som om han var en armé av jättar, med fanan höjd i ena handen och svärdet i den andra. Men fienden blev fler och fler. De ville trampa på hans kropp för att nå profeten.

Låt oss låta ett levande vittne beskriva Mus'ab den stores sista ögonblick. Ibn Sa'd berättar, via Ibrahim ibn Muhammad ibn Shurhabll al-'Abdari, från hans fader, som sade: Mus'ab ibn 'Umair bar fanan på Uhud-dagen. När muslimerna skingrade sig stod han fast – tills Ibn Qama'a, en ryttare, fattade tag i honom. Han högg av hans högra hand, men Mus'ab sade: "Muhammad är ingenting mer än ett sändebud, och sändebud har kommit och gått före honom" (Koranen 3:144). Han bar fanan med sin vänstra hand och lutade sig mot den – tills hans vänstra hand höggs av. Han tryckte då fanan mot sitt bröst med sina armstumpar och fortsatte säga: "Muhammad är ingenting mer än ett sändebud, och sändebud har kommit och gått före honom." Sedan fick han ett tredje slag – ett spjut som genomborrade honom. Mus'ab föll, och fanan föll med honom.

Kransen av martyrernas skara hade fallit! Han föll efter att ha kämpat för Allahs sak i ett storslaget uppoffrande slag av tro. I sin innersta rädsla – att hans fall skulle röja vägen till profetens död – ställde han sig som skydd. Överväldigad av sin fruktan och kärlek för profeten fortsatte han vid varje svärdshugg att upprepa: "Muhammad är ingenting mer än ett sändebud, och sändebud har kommit och gått före honom" – den vers som uppenbarades senare, efter att han uttalat den.

Efter det bittra slaget fann de den rakryggade martyrens kropp liggande med ansiktet nedåt i dammet – som om han fruktade att se med egna

ögon om skada ådrogs profeten. Han hade gömt sitt ansikte för att slippa bevittna det. Eller kanske var han blyg inför att ha fallit som martyr, innan han var säker på att Allahs profet var i trygghet och innan han hade fullgjort sin tjänst till det allra sista.

Profetens avsked

Profeten och hans följeslagare kom för att besöka slagfältet och ta avsked av dess martyrer. Profeten stannade vid Mus'abs kropp och tårarna rann längs hans kinder.

Khabbab ibn al-Aratt berättar: "Vi emigrerade med profeten för Allahs skull, och vår belöning är fastställd hos Allah. Bland oss fanns de som dog utan att ha åtnjutit något av sin belöning i detta liv – och en av dem var Mus'ab ibn 'Umair, som föll som martyr vid Uhud. Han lämnade ingenting efter sig utom ett stycke ulltyg. Om vi täckte hans huvud syntes hans fötter, och täckte vi hans fötter syntes hans huvud." Profeten sade till dem: "Täck hans huvud med det, och lägg citrongräs över hans fötter."

Trots den djupa och sorgliga smärta som profeten bar efter förlusten av sin farbror Hamza – och efter den stympning av hans kropp som fick profetens hjärta att brista och hans tårar att flöda – trots att slagfältet var fullt av döda följeslagare, var och en av dem en krona av sanning, fromhet och upphöjdhet – trots allt detta stannade han vid liket av sin förste sändebud och tog ett bittert avsked. Ja, profeten stod vid resterna av Mus'ab ibn 'Umair med tårar, kärlek och lojalitet i blicken och reciterade: "Bland de troende finns det män som håller fast vid de löften de har avgett inför Allah" (Koranen 33:23).

Sedan betraktade han det plagg som svepte in honom och sade: "Jag såg dig i Mecka, och det fanns ingen mer älskad juvel och ingen förnämare – och nu är du insvept i detta enkla plagg!" Sedan vände profeten sig mot alla martyrer på slagfältet och sade: "Allahs profet vittnar om att ni är martyrer inför Allah på Domedagen." Sedan samlade han sina levande följeslagare runt sig och sade: "O människor, besök dem, kom till dem och hedra dem. Vid Allah, ingen muslim skall hälsa på dem utan att de hälsar tillbaka."

Frid vare med dig, O Mus'ab. Frid vare med er, O martyrer. Allahs frid och välsignelser vare med er!